

Kohalikus ajalehes Pärnumaa Nädal 1929 ilmunud lühike ülevaade eestlaste elust 1920-ndate aastate lõpu Taga-Kaukaasias, nõukogude võimu oludes. Ehkki kirjanduses on väidetud, nagu oleks see kiri tulnud Sulevi külast, pean kirjast endast nähtumatel asjaoludel tõenäoliseks, et see kiri on pärit hoopis Abhaasia Estonia asundusest (või vähem tõenäoliselt Ülem-Lindast). Arvata-vasti on tegu salaja Eestisse toimetatud kirjaga. Abhaasia: Suhumi piirkond. Eesti asunduse haridusolud, vaimulikud olud, kultuuriolud ja majandusolud nõukogude võimu tingimustes. Pastor Jõgi Pihkvast. Komnoored ja pioneerid. Pasunakoovid. Jahiselts. Transport. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Pärnumaa Nädal (nr. 13), 15. veebruar 1929, lk. 1

Eestlased Kaukaasias

Vaimline edenemine Eesti asundustes

Isiklikke muljeid kohapealt

Läinud kevadel ilmus meie lehe veergudel kirjeldus Kaukaasia Eesti asunik-
kude majanduslikust seisukorrast, kuna seekord mõne sõna vaimlise edene-
mise üle.

Meie asunduse kool, mis viie jaoskonnaga kahe õpetaja juhatusel töötab, va-
hetab sageli õpetajaid, nõnda et 7 aasta jooksul (1921–1928) on meil 8 õpetajat
olnud. Ka asunduse kogudus puhkab surma und. 1925 a. käis Pihkva õpetaja
Jõgi siin vaimulikke talitusi toimetamas, kuid aasta hiljem ei leidunud terves
külas isikut, kes õpetaja mõneks päevaks korterisse oleks võtnud.

Seepärast pidas ta linnas jumalateenistust, kuhu kolmest asundusest kokku
sada inimest olid tulnud. Ka oli kolm leeriõpilast (1920 a. oli ühes ainsamas
asunduses 30 leerilast) 1927 a. oli nõnda samuti, kuna 1928 a. vaimulik hoopis
tulemata jäi. Pühade ajal ei ole meie asunduses enam 6 a. palvetundi peetud,
rääkimata pühapäevadest. Kokkutulek on juba sel põhjusel võimata, et vae-
vaks ei võeta kogudust seaduslikult registreerida. Umbes pool aastat tagasi
otsustas meie küla koolimajast, milles oli üks ruum palvesaaliks, kirikupingid
rahvamajja üleviia. Hääletusel oli ainult viis häält vastu. Otsus teostati pea ja
praegu ehivad pingid rahvamaja „Eesti küla auks ja kiituseks.” Ka kroonlüh-
ri ja altari pildi kallal murti pead, kuid neid ei saadud kuhugile tarvitada.

Seltsi elu, mis 1921 a. enamlaste tulekuga täiesti seisma jäi ja millele uue aja
apostlid alul kuidagi hinge sisse ei saanud, hakkas pikkamööda uue kombe
järele toibuma, kus ka uued inimesed tegevusse tulid. Hakati vähehaaval ka
näitemänge toime panema, esiotsa puht revolutsioonilisi, hiljem ka muid.
1925 a. asutati kom.-noorte ühing ja pioneeride salk, kus pea pooled kooli-
õpilased on. Et aga uutest tegelastest suuremat pidude toimepanijat ei saanud,
siis katsuti vanu tegelasi ka sekka tõmmata — pool meelituse, pool sunduse
teel — ja nõnda saadi ka viiuli ja laulukoor jälle töötama.

1926 a. käis Salme asunduse näiteseltskond ja pasunakoor meid külastamas. Otsustati ka siia pasunakoor asutada.

Naisühing, või midagi sarnast oli kord ka olemas ja liikmed käisid hoolega koos, kus peaaesjalikult naiste õigusi arutati, kuid omavaheliste tülide tagajärjel lõppes tegevus.

Paar aastat tagasi asutati isegi jahiselts, sest väljaspool seltsi pole õigust jahipüüsi pidada ega müüa ka jahisaadusi.

Seltsi elu korraldajaks on praegu „Lugemistuba”, nagu seda ennem „Hariduse selts” oli. Küla koosolek valib igal aastal „Lugemistoa” juhataja ja nõukogu, kes siis pidusid ja muud tegevust korraldab. Suuremalt jaolt on pidude ettekanded venekeelsed, sest tegelased on enamiste venelased (töölised) kuna meie asundusel on naabruses asuva venelaste külaga ühine valitsus, kus venelastel häälte enamus.

Majandusline elu on küll palju kosunud, kuid üldine puudus on siiski väga tuntav, sest sissetulekud ei vasta kaugeltki väljaminekutele. Kasvatatakse tubakat niisama palju kui enne sõda, kuid vaevalt saavad istandikud otsotsaga kokku, rasvaminekust, nagu enne sõda pole juttugi. Mustal merel sõidavad laevad nagu ennegi, ehk küll pool vähemal arvul ja maanteel võib liiniautol igale poole sõita, ehk küll sõiduhind kaunis soolane on (9 kop. ehk 18 senti kilomeeter), kuid sõitjaid on sellegi pärast küllalt, sest ümberkaudne talurahvas (tubakakasvatajad) on kõik hobuseta jalamehed. Ka õhusõidu liin Tiflisist Kutaiisi ja merekallast mööda Rostovini oli kavatsusel ja pidi 1 novembril, siis 15 jaanuaril töötama hakkama, aga vist jääb ainult kavatsuseks.

Oma elu üle, kui käsitöeline, ei võiks nuriseda, sest tööd on ja ka leivast pole puudu, kuid vaim kipub täiesti lämbuma.

H.